

Jaarbericht GovernEUR 2019

Inleiding

Sinds 1 oktober 2016 is GovernEUR als incubator operationeel. Deze incubator is voortgekomen uit de Erasmus School for Social and Behavioural Sciences (ESSB), en ondergebracht bij Erasmus Research and Business Support B.V. Het motief voor dit initiatief is de overtuiging dat het probleemoplossend vermogen van de samenleving versterkt wordt door het toepassen van bestuurskundige en sociologische kennis die in interactie met de praktijk wordt ontwikkeld, ingezet en verfijnd. Tegelijkertijd leidt de toepassing van deze kennis tot nieuwe kennis en inzichten en kan de dagelijkse praktijk van beleid en bestuur het wetenschappelijk onderzoek inspireren met nieuwe hypothesen en onderzoeksvragen.

Anno 2019 heeft GovernEUR zich ontwikkeld tot transferpunt van sociaalwetenschappelijke kennis naar de praktijk, en vice versa van nieuwe maatschappelijke vraagstukken naar de wetenschappelijke wereld. Dit hebben we gedaan door uitvoering van onderzoeksprojecten voor nationale, regionale en lokale overheden. In deze onderzoeken is nauw samengewerkt met medewerkers van de vakgroep Bestuurskunde en Sociologie van ESSB. Ook is samen met de vakgroep en andere kennispartijen gewerkt aan de ontwikkeling van praktisch toepasbare tools op basis van wetenschappelijke kennis. In 2019 is ook het tweede gezamenlijke DPAS | GovernEUR promotieonderzoek van start gegaan.

In dit jaarbericht geven we een overzicht van de projecten die we in 2019 hebben uitgevoerd.

Lerende evaluatie beleidskader Jeugd gemeente Rotterdam (afgerond project)

In 2019 heeft GovernEUR in opdracht van de gemeente Rotterdam gewerkt aan een lerende evaluatie over het beleidskader Jeugd van de gemeente Rotterdam. Hierin onderzocht GovernEUR de sturingsvorm die op dit moment wordt gehanteerd en welke effecten dit had voor de organisatie en het beleid. Daarnaast werd in beeld gebracht wat de implicaties zijn van de introductie van de zogenoemde 'slimme cluster benadering' op deze sturingsvorm. We onderzochten dit door in te zoomen op het slimme cluster ouderlijke psychopathologie en de factor sociaal emotionele gezondheid. Binnen dit cluster bekeken we op welke wijze effectief gestuurd kan worden op verschillende factoren die de gezondheidssituatie van kinderen beïnvloeden. GovernEUR zorgde met deze lerende evaluatie en bijbehorende eindnotitie voor een reflectie op de wijze hoe het preventieve jeugdbeleid van de gemeente Rotterdam op dit moment is georganiseerd. Bij deze opdracht was een hoogleraar, universitair docent en een promovenda van de vakgroep Bestuurskunde en Sociologie betrokken.

Lerende evaluatie bestuursmodel Rotterdam (lopend project tot eind 2021)

Begin 2019 is GovernEUR gestart met een driejarige lerende evaluatie naar het bestuursmodel van Rotterdam. In 2014 voerde de gemeente Rotterdam als vervanging van de toenmalige deelgemeenten Gebiedscommissies in. In 2018 werden daar in een aantal gebieden wijkcomités en wijkraden aan toegevoegd. De gemeente Rotterdam heeft GovernEUR gevraagd middels een driejarige lerende evaluatie de werking van deze democratische experimenten te onderzoeken. Daarbij bezien we onder andere of deze nieuwe experimenten leiden tot meer burgers nabij bestuur, hoe de samenwerking tussen ambtenaren en leden van gebiedsorganen verloopt, en hoe de verschillende bestuurslagen zich tot elkaar verhouden. In 2019 werden de eerste twee tussenrapportages opgeleverd. In de rapportages werd gebruik gemaakt van data verkregen uit een survey en tientallen interviews. Het onderzoek wordt uitgevoerd met een breed projectteam waarin een hoogleraar en universitair docent van de vakgroep bestuurskunde en sociologie betrokken zijn. Ook is er in dit project een promovendus aangesteld die meerjarig onderzoek doet naar deze vorm van democratische vernieuwing. Tot slot werkt ook onderzoeksinstituut DRIFT en onderzoeksafdeling OBI van de gemeente Rotterdam mee aan dit onderzoek. Mede hierdoor

betreft dit zowel vanuit wetenschappelijk oogpunt, alsook vanuit valorisatieoogpunt een prachtige opdracht.

Toekomstverkenning Brabantse waterschappen (afgerond project)

Samen met de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) en Brabant Kennis heeft GovernEUR in 2019 gewerkt aan een toekomstverkenning voor de Brabantse waterschappen vertegenwoordigd in de Noord-Brabantse Waterschapsbond. De toekomstverkenning bestond uit het uitvoeren van diverse inspiratiesessies met bestuurders en ongeveer 25 interviews. GovernEUR had in het proces de specifieke rol om de toekomstige ontwikkelingen in en rondom de waterschappen in kaart te brengen middels desk study en interviews. Het tussenproduct werd begin september besproken op de netwerkdag van de Noord-Brabantse Waterschapsbond. Het project leidde tot een essay dat samen met de NSOB is gepubliceerd en dient tot reflectie op de rol- en taakinvulling van de Brabantse waterschappen.

Kennisbasis Participatie Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (afgerond project)

Het betrekken van belanghebbenden bij plannen en projecten in de fysieke leefomgeving is steeds meer het 'nieuwe normaal' aan het worden. Dit levert veel kennis over participatie op. Kennis die vastgelegd is in (wetenschappelijke) documenten en persoonlijke ervaringskennis. Het is echter onvoldoende duidelijk wat de actuele stand van de wetenschappelijke kennis over participatie is. Ook is niet duidelijk hoe deze kennis kan helpen om participatieprocessen zowel beter te ontwerpen als beter uit te voeren. Daarom heeft GovernEUR in opdracht van het kennisknooppunt Participatie, onderdeel van de Directie Participatie van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, een wetenschappelijke kennisbasis over participatie in de fysieke leefomgeving ontwikkeld. Deze kennisbasis draagt bij aan een sterkere verbinding tussen de theorie over participatie en de praktijk van participatie. Daarmee maakt de kennisbasis het mogelijk om participatieprocessen meer 'kennis gedreven' te ontwerpen, uit te voeren en te evalueren. De rapportage, gebaseerd op een literatuurstudie, brengt de huidige stand van wetenschappelijke kennis over participatie in kaart. In de rapportage wordt o.a. ingegaan op de doelen en motieven van participatie, de kenmerken van een goede basis voor participatie, ontwerprichtlijnen voor verschillende vormen van participatie en verschillen tussen domeinen in de fysieke leefomgeving. Vanuit deze kennisbasis zullen vervolgstappen gezet worden om tot een leerproces en blijvende ontwikkeling te komen van participatie in de fysieke leefomgeving. Op 5 maart vindt er bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een masterclass plaats over

dit onderzoek voor belangstellenden. Bij deze opdracht was een promovenda van de vakgroep Bestuurskunde en Sociologie betrokken. In de literatuurstudie zijn relevante verbindingen gelegd met onderzoeken van DPAS collega's.

Reflectieonderzoek Omgevingsvisie Schouwen-Duiveland landelijk gebied (afgerond project)

Gemeente Schouwen-Duiveland experimenteert met de nieuwe Omgevingswet. De gemeente heeft besloten de opvolger van de Structuurvisie buitengebied op te stellen 'in geest van de Omgevingswet' en zo te werken aan een Omgevingsvisie landelijk gebied. De Omgevingsvisie is daarmee een pilot in het kader van de Omgevingswet. Tegelijkertijd is de gemeente in het Living Lab Schouwen-Duiveland nadrukkelijk bezig met het stimuleren van innovaties en het delen van kennis. GovernEUR is namens de Erasmus Universiteit Rotterdam één van de deelnemers aan het living lab en is bezig met verschillende onderzoeken naar de nieuwe rol van overheden in de ruimtelijke ordening. Deze twee ontwikkelingen – het werken aan een Omgevingsvisie landelijk gebied en het onderzoek naar de nieuwe rol van overheden in de Omgevingswet – zijn bij elkaar gebracht in een reflectieonderzoek. GovernEUR zorgde met dit onderzoek en bijbehorende eindnotitie voor een reflectie op hoe het proces van de Omgevingsvisie landelijk gebied is ervaren vanuit inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheden. Ook is gekeken naar het resultaat en dan met name hoe de resulterende Omgevingsvisie wordt ontvangen en welke kansen en knelpunten in de uitvoering verwacht worden. Bij deze opdracht was een promovenda van de vakgroep Bestuurskunde en Sociologie betrokken.

Verkenning spontaan hulpaanbod bij overstroming Alblasserwaard Vijfheerenlanden (afgerond project)

Wanneer een overstroming dreigt, is alle hulp nodig. Maar welke hulp komt er spontaan vanuit de samenleving op gang? En hoe kan je dit als overheden faciliteren? Deze vragen staan centraal in het onderzoek 'Helpende handen bij overstroming', dat GovernEUR en Deltares hebben uitgevoerd in Alblasserwaard Vijfheerenlanden, in het kader van onderzoeksprogramma Frames en in opdracht van provincie Zuid-Holland.

Uit het onderzoek wordt duidelijk dat er veel potentie voor spontane hulp aanwezig is. Mensen in Alblasserwaard Vijfheerenlanden zijn bereid te helpen en de persoonlijke netwerken zijn krachtig. Om tot synergie te komen tussen deze spontane hulp vanuit de samenleving en de

professionele hulp vanuit de overheden, zijn vier principes voorwaardelijk: samenredzaamheid, leiderschap, eenduidigheid en partnerschap in verantwoordelijkheid.

Op basis van deze principes zijn aanbevelingen geformuleerd. Zo is het waardevol om de lokale 'ogen en oren' goed te kennen, denk bijvoorbeeld aan verenigingen, vrijwillige brandweer, wijkagenten en buurtzorg. Daarnaast is spontane hulp gebaat bij duidelijke besluiten. Overheden kunnen in voorbereiding hierop sleutelbesluiten formuleren op basis van een klein aantal overstromingsscenario's. Tot slot kan op landelijk niveau nagedacht worden over communicatiemiddelen zoals apps, waarin hulpvraag en hulpaanbod direct aan elkaar gekoppeld worden.

Monitoring projecten DuurzaamDoor Participatietafel Water (lopend project, sept 2019 – sept 2020)

De DuurzaamDoor Participatietafel Water stimuleert innovatieve projecten die bijdragen aan bewustzijn van en educatie over water. Er zijn 13 projecten in uitvoering, variërend van een VR-bril voor aardrijkskundelessen en een lespakket voor het benutten van regenwater bij bierbrouwen, tot ambassadeurs in wijken met wateroverlast en een spel in een museum. GovernEUR is gevraagd een lerende evaluatie naar deze projecten uit te voeren om lessen en leerervaringen te definiëren. Daarbij wordt zowel gekeken naar de lessen uit de projecten, als naar de wijze waarop de Participatietafel water haar ondersteunende rol optimaal kan spelen.

Collaborative innovation - Corporate Innovatie Programma Rijkswaterstaat (afgerond; oktober 2019 – maart 2020)

Het komt steeds vaker voor dat Rijkswaterstaat (RWS) bij innovatietrajecten medespeler is en geen spelbepaler, maar dat RWS wel een ambitie heeft om (langere termijn) doelen te realiseren. In die gevallen is het voor RWS vaak zoeken naar de eigen rol ten opzichte van andere actoren in het speelveld. Ook is het zoeken naar hoe RWS de processen toch in gang weet te zetten of aan te jagen, gegeven de beperkte invloed. Het hoofddoel van dit project is om toe te werken naar een handreiking voor innovatoren over hoe om te gaan met dit soort trajecten. Deze rapportage bevat elementen en ingrediënten welke in die handreiking moeten gaan terugkomen. Ook zijn succesfactoren benoemd die RWS als organisatie kan beïnvloeden om beter gesteld te staan in dit collaboratieve innovatietrajecten. Het vraagt om een hoge mate van flexibiliteit van de organisatie en deelnemen aan trajecten die niet altijd even eenduidig overeenkomen met de primaire beheertaken. De uitwerking hiervan verdient ook nadere aandacht en is verbonden aan

trajecten als (meervoudig) opgaven-gestuurd werken. In de wetenschap wordt dit soort processen collaborative innovation genoemd. Collaborative Innovation onderscheidt innovatietrajecten waarbij de overheid, RWS in casu, in de lead is, of de maatschappij. Daarnaast onderscheidt het trajecten waarin de aard van het probleem en de innovatie kan aan de ene kant erg duidelijk en gedefinieerd is, zoals bij bestaande programma's. Of aan de andere kant trajecten of innovaties die erg nieuw, onbekend en onduidelijk zijn, de zogenaamde wicked problems. In dit project is door Deltares en GovernEUR in vier cases gekeken naar welke rol RWS speelt in het innovatietraject en of en hoe dit verandert in de tijd. Deze cases zijn: Thermische Energie uit Oppervlaktewater, Truck Platooning, Markerwadden en Zon op Water. Cruciale factoren zijn een gezamenlijk gevoel van urgentie, duidelijkheid over wie de trekkende partij is en duidelijke afstemming tussen de partijen over rollen en verwachtingen.

Maatschappelijke inbedding energieopslag – i.o.v. TNO/ TKI Energieopslag (lopend project)

De Inventarisatie Stakeholderperceptie en Maatschappelijke Inbedding van grootschalige energieopslag wordt uitgevoerd in opdracht van TNO, in het kader van het TKI-programma Large Scale Energy Storage. De beoogde grootschalige energieopslag zal o.a. plaatsvinden in zout-cavernes en lege gasvelden. Het gaat daarbij specifiek om de opslag van waterstof en het gebruik van Compressed Air Energy Systems (CAES). Er is nog geen uitgebreide en/of langjarige ervaring met de maatschappelijke inbedding van dit type infrastructurele projecten. De benutting van ruimte in de ondergrond staat momenteel in (zeer) kritische belangstelling van toezichhoudende diensten, media en publieke opinie. Het in beeld brengen van stakeholderpercepties voorafgaand aan de daadwerkelijke uitvoering van dit type mogelijk controversiële projecten, moet een belangrijke stap in het omgevingsmanagement zijn.

De TKI projectpartners (overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen) behoefte hebben aan een generiek overzicht van best practices voor het betrekken van stakeholders; wat is al geleerd van andere grote infrastructurele of energieprojecten? Het blijkt dat er nog weinig onderzoek heeft plaatsgevonden naar stakeholderperceptie en maatschappelijke inbedding van grootschalige energieopslag. Wij zien daarom voor ons dat de gevraagde verkenning wordt uitgevoerd middels literatuuronderzoek en voortbouwt op eerdere verkennende onderzoeksprogramma's en -projecten naar de maatschappelijke inbedding van ondergrondse energietechnologieën, zoals CATO2, GEISER, SiteCHAR, ENOS, SECURE etc. Daarbij maakt GovernEUR uiteraard gebruik van haar up-to-date wetenschappelijke kennis rond de maatschappelijke

inbedding van nieuwe energietechnologieën. Het literatuuronderzoek wordt aangevuld met enkele interviews met omgevingsmanagers en vergunningverleners die bij grootschalige energie(opslag)projecten momenteel in Nederland actief zijn.

Analyse subsidiekader jeugd (afgerond project)

In opdracht van de gemeente Rotterdam heeft GovernEUR in 2019 een inventarisatie en analyse uitgevoerd naar de ervaringen met het subsidiekader jeugd. De gemeente Rotterdam geeft met dit subsidiekader invulling aan de ambitie om jeugdigen door middel van preventieve interventies vooruit te helpen. Het gaat dan bijvoorbeeld om weerbaarheidstrainingen en trainingen voor scholen. Specifiek keek GovernEUR bij deze inventarisatie naar zowel de inhoud van alsook het proces rondom de invoering van het nieuwe subsidiekader. Middels 21 interviews en een tweetal reflectiesessies was GovernEUR in staat een scherpe reflectienotitie op te leveren. De reflectienotitie zal door de gemeente Rotterdam worden gebruikt bij de herijking van het nieuw op te stellen subsidiekader voor 2021. In deze opdracht is samengewerkt met een tutor van de vakgroep Bestuurskunde en Sociologie.

Evaluatie 15 jaar werken met DBFM, i.o.v. Bouwend Nederland en Rijkswaterstaat (augustus 2019 – april 2020)

Het doel van de evaluatie is in kaart te brengen wat de ervaringen zijn met DBFM-projecten in de praktijk van de afgelopen 15 jaar en wat mogelijke aanbevelingen zijn voor de toekomst. De evaluatie brengt de standpunten vanuit verschillende perspectieven in kaart, in combinatie met feitelijke informatie over de prestaties van projecten die met DBFM-contracten worden gerealiseerd. De opdrachtgevers hebben bepaald dat de performance van dit type projecten vormgegeven wordt langs negen kernfactoren: Tijd, Kwaliteit, Flexibiliteit, Innovatie, Financiën, Beschikbaarheid, Samenwerking, Risico's en de Rol van de Banken. De evaluatie is uitgevoerd door een document-analyse van beschikbare evaluatiestudies naar (onderdelen en/of projectfasen) van DBFM-projecten, een grootschalige survey onder praktijkprofessionals bij overheid, bedrijfsleven en financiers (banken, investeerders), ruim 30 in-depth interviews onder dezelfde doelgroep en een analyse van de financiële performance van enkele DBFM-projecten.

De evaluatie laat zien dat men over het algemeen gematigd positief is over DBFM als contractvorm. In de loop van de tijd zijn knelpunten in de samenwerking opdrachtgever - opdrachtnemer, inzake de risicoverdeling en -inschatting en de rol van de financiers, grotendeels opgelost. In

dat opzicht is er duidelijk sprake van een langjarig leerproces waarin betrokken partijen steeds beter met elkaar en deze contractvorm hebben leren werken.

Lerende evaluatie Maranathakerk, i.o.v. gemeente Dordrecht (november 2018 – juli 2019; afgerond project)

In opdracht van de gemeente Dordrecht voerde GovernEUR een lerende evaluatie uit naar het project Maranathakerk. Deze lerende evaluatie maakte onderdeel uit van een breder organisatieontwikkelingsprogramma waarin beoogd wordt de gemeentelijke organisatie meer lerend te maken. GovernEUR voerde daarom in dit project het 'train de trainer' principe uit. Medewerkers van de gemeente Dordrecht liepen met ons mee als collega-evaluator om zo zichzelf de methode lerend evalueren toe te eigenen. Het project betreft een ruimtelijk project waarbij een oude kerk plaats moet maken voor (zorg)woningen en waarbij een externe partij het participatieproces met burgers uitvoert. De gemeente is als bevoegd gezag echter wel nauw betrokken bij het project. Een rol die na de invoering van de Omgevingswet in 2021 veel vaker voor zal komen. GovernEUR voerde de lerende evaluatie in twee rondes uit. In de eerste ronde werden medewerkers van de gemeente Dordrecht geïnterviewd en werden stukken bestudeerd. In de tweede interviewronde werden externe stakeholders geïnterviewd. Er werd afgesloten met een eindnotitie met daarin de belangrijkste lessen voor de organisatie. Ook vond een slotgesprek plaats met de gemeentelijke evaluatoren waarin lessen voor het uitvoeren van dergelijke evaluaties werden besproken.

Lerende evaluatie Merwedestraat – Oranjelaan, i.o.v. gemeente Dordrecht (juni 2019 – januari 2020; afgerond project)

De gemeente Dordrecht heeft een grootschalige herinrichting laten uitvoeren van twee straten in de belangrijke doorstroomroute tussen het stadscentrum en de N3. Een groot deel van de stad heeft last gehad van omleidingen en overlast. De gemeente Dordrecht heeft GovernEUR gevraagd om in het kader van hun organisatieontwikkelingsproces, een lerende evaluatie uit te voeren naar dit grootschalige project. Wat is er goed gegaan in de interne samenwerking en de omgang met externe stakeholders? Wat zou beter kunnen? En hoe houden we de lessen vast in de organisatie?

Door middel van diepte-interviews, een document- en tijdlijn-analyse en 2 reflectiesessies zijn de inzichten uit de evaluaties teruggekoppeld. Daarbij is ook aandacht geschonken aan de vraag hoe men binnen de gemeente de overwegend goede ervaringen met de projectvoering, kan vasthouden en delen in de organisatie.

Gespreksronde Zuidwestelijke Delta (afgerond project)

In opdracht van het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta is begin 2019 een gespreksronde uitgevoerd met de in dit overleg vertegenwoordigde bestuurders. Deze gespreksronde was bedoeld om de ervaringen van de bestuurders vast te leggen en om deze als overdrachtdossier te kunnen delen met de nieuwe bestuurders na de gehouden verkiezingen. De gespreksronde had tevens als doel de gerealiseerde doelen en toekomstige ambities te benoemen. Het resulteerde in een brief aan de bestuurders van het gebiedsoverleg.

Reflectie participatieproces regionale keringen, i.o.v. waterschap Brabantse Delta (afgerond project)

In opdracht van het waterschap Brabantse Delta voerde GovernEUR een reflectie uit op het participatieproces dat wordt doorlopen bij de versterking van regionale waterkeringen. GovernEUR voerde in de eerste plaats desk study uit naar de belangrijkste projectdocumenten. Vervolgens werd aan de hand van een aantal lessen uit vergelijkbare participatieprocessen een reflectiekader ontwikkeld. Dit reflectiekader is toegepast tijdens de gehouden reflectieworkshop. Op basis van deze reflectieworkshop is uiteindelijk een reflectienotitie opgesteld die als eindproduct is gedeeld met waterschap Brabantse Delta.

Community Led Local Development (lopend project tot begin 2020)

De gemeente Den Haag wil door middel van een meerjarige evaluatie in beeld brengen wat de meerwaarde is van de Community Led Local Development (CLLD) Scheveningen. De gemeente wil hiermee stedelijke ontwikkeling in het algemeen stimuleren, met Scheveningen als strategische locatie in het bijzonder. De CLLD-aanpak neemt samenwerkingsverbanden tussen overheid, ondernemers en maatschappelijke of particuliere initiatieven als uitgangspunt voor economische ontwikkeling. De CLLD-aanpak in Scheveningen richt zich op het versterken van de bad-economie, de economie van het havengebied en de kwaliteit van de leefomgeving. De Stichting Initiatief op Scheveningen (SIOS) kan subsidie verstrekken vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkelingen (EFRO) voor projecten die een bijdrage leveren aan de economische versterking van Scheveningen. Om te leren van de toepassing van de CLLD-aanpak in Scheveningen en deze ook gaandeweg te verbeteren, heeft de gemeente Den Haag een opdracht voor evaluatie en monitoring van deze aanpak verleend aan GovernEUR. Deze opdracht wordt uitgevoerd samen met collega's van de vakgroep

Bestuurskunde en Sociologie betrokken bij het Repolis programma (RePolis-programma; zie www.repolis.com). In het bijzonder wordt de output van het evaluatieonderzoek benut voor het promotieonderzoek van een promovendus van de vakgroep Bestuurskunde en Sociologie.

Campagne Waterbewustzijn Hoogheemraadschap Delfland (lopend tot medio 2022)

Het Hoogheemraadschap van Delfland wil haar inwoners bewuster maken van de rol die water speelt in hun leefomgeving. De campagne wordt vormgegeven door een consortium van interne en externe experts en bestaat uit een aantal innovatieve beleidsexperimenten (zoals nudges) en een pakkende branding. GovernEUR heeft als onderdeel van een innovatieve aanbesteding de pijler Onderzoek binnen dit consortium weten te bemachtigen. Dit betekent dat GovernEUR tot medio 2022 de effecten van de campagne middels gedragsonderzoek in kaart brengt. Daarnaast zijn we als adviseur actief in het kernteam. In 2019 vond een evaluatiestudie plaats naar de effectiviteit van de aanleg van groen-blauwe schoolpleinen in verstedelijkte buurten. Welke effecten heeft de aanleg van deze schoolpleinen op de buurt en het gedrag van ouders en wat leert ons dit voor de campagne? De campagne wordt lerend vormgegeven zodat tussentijdse bijsturing mogelijk is. Gaande het traject worden relevante verbindingen met onderzoekers vanuit DPAS gelegd.

H2020-project SECURE (lopend project t/m juni 2021)

SECURE is een acronym voor Subsurface Evaluation of CCS and Unconventional Risks. Dit H2020-project moet aanbevelingen opleveren over best practices voor "onconventionele hydrocarbon productie" (lees: schaliegas) en ondergrondse CO₂-opslag. SECURE zal wetenschappelijke kennis genereren voor mitigatie van risico's en monitoring van milieubeschermingsmaatregelen voor nieuwe ondergrondse energiebronnen en opslagmethoden. GovernEUR is samen met TNO hoofdaannemer voor de onderzoekstaak 'participatory monitoring' waarin een aanpak voor monitoringssystemen wordt ontworpen die in samenwerking met stakeholders, waaronder burgers, kunnen worden opgezet. De ontworpen aanpak wordt geïmplementeerd voor vier testlocaties in Nederland, UK, Polen en Duitsland. De te ontwerpen aanpak wordt gebaseerd op inzichten uit een literatuurstudie en een workshop met experts en stakeholders die betrokken zijn bij de ontwikkeling van de testlocaties.

Geopark Schelde (afgerond project)

Voor het Geopark Scheldedelta i.o. en in opdracht van de provincie Noord-Brabant heeft GovernEUR een (procesgericht) onderzoek uitgevoerd naar mogelijke governance-aanpakken voor de vormgeving van een Geo-park Scheldedelta met de UNESCO Geopark status. Dat gebeurt in samenwerking met alle stakeholders; oftewel alle Vlaamse en Nederlandse publieke, private en maatschappelijke partijen in de Scheldedelta.

In voorbereiding op een bidbook voor de UNESCO Geopark status, is GovernEUR gevraagd de stakeholders in beeld te brengen en te verkennen op welke manier de governance georganiseerd kan worden. Dit vroeg naast een verkenning van mogelijke samenwerkingsvormen en rechtsvormen, ook een verkenning van de samenwerking die past bij de thematiek en de internationale dimensie van het Geopark.

Evaluatie Programma Veerkrachtig Bestuur in Brabant (afgerond project)

In opdracht van de provincie Noord-Brabant heeft GovernEUR een evaluatie uitgevoerd naar de resultaten van het programma Veerkrachtig Bestuur in Brabant. Met dit programma willen provincie en gemeenten zich voorbereiden op de toekomstige opgaven door te verkennen welke kwaliteiten van veerkrachtige bestuur zij nodig hebben om deze opgaven aan te gaan. Een goede regionale samenwerking, sterke(re) samenwerking in de keten van (semi-)overheidsorganisaties en in de triple helix, en een bestuur dichtbij de burger zijn daarvoor de voornaamste ingrediënten.

Versterking van de bestuurskracht komt in verschillende soorten en maten, variërend van ad hoc samenwerking tussen gemeenten, via Wgr-regelingen en ambtelijke fusies, tot gemeentelijke herindeling.

Door verschillende manieren van dataverzameling (documentanalyse, survey en interviews) is onderzocht (vanuit bestuurlijk, politiek en ambtelijk perspectief) hoe de bestuurskracht van gemeenten, regio's en sub regio's zich ontwikkeld heeft onder invloed van het programma. Tevens wordt in beeld gebracht welke nieuwe opgaven zich voor gemeenten en regio's de komende tijd aandienen en op welke wijze zij de benodigde bestuurskracht willen gaan mobiliseren. De bevindingen van het evaluatieonderzoek werden op 13 februari 2019 gepresenteerd op de slotconferentie Veerkrachtig Bestuur in Brabant.

Governance capacity assessment tool; Valorisatie én wetenschappelijke dataverzameling

Afgelopen jaren is binnen het onderzoeksprogramma RePolis een literatuurreview uitgevoerd naar *governance capacity*. Op basis van deze literatuurreview is een *governance capacity assessment tool* ontwikkeld. In de evaluatie van (Veer)Krachtig Bestuur in Brabant is deze tool toegepast om de bestuurskracht van Brabantse gemeenten in kaart te brengen. Dit levert empirische data op voor de doorontwikkeling van de tool en voor het onderzoek naar *governance capacity*.

Gemeente Dordrecht als Lerende organisatie (afgerond project)

De gemeente Dordrecht heeft GovernEUR gevraagd ondersteuning te geven bij het vormgeven van het project Evaluerend Leren dat onderdeel uitmaakt van de Dordtse ambitie om naar een 'lerende organisatie' te transformeren. De gevraagde ondersteuning werd verleend in een drietal rollen:

1. Begeleiding bij het opzetten van het programma Lerende Organisatie en een aanpak voor het duurzaam inbedden van Evaluerend Leren in de ambtelijke organisatie.
2. Uitvoering van een lerende evaluatie over twee recente complexe besluitvormingsprocessen. Hierin werd een 'train de trainer'-principe gehanteerd (voordoen, meedoen en laten doen) voor een aantal Dordtse ambtenaren en heeft GovernEUR na de eerste projectevaluatie een meer coachende rol aangenomen.
3. Presentatie van de uitkomsten van de lerende evaluaties in 3 werksessies met management en professionals.

Mede op basis van dit project streeft GovernEUR ernaar om samen met collega's van DPAS de methode van de lerende evaluatie te valideren en verder door te ontwikkelen.

Omgevingswet en de Z4 (lopend project t/m begin 2020)

Afgelopen twee jaar hebben dertien Zeeuwse gemeenten, de provincie, het waterschap Scheldestromen, de Regionale Uitvoerings Dienst Zeeland in een Community of Practice (CoP) van bodem- en ondergrondprofessionals, ervaring opgedaan met de Omgevingswet. Een belangrijke ervaring uit deze CoP is dat bodem en ondergrond sterker ingebed moet worden in een meer geïntegreerde aanpak van gebiedsontwikkeling. De Omgevingswet biedt dat perspectief. Dit vraagt wel om een permanente samenwerking met collega's uit andere, veelal ruimtelijke beleidsvelden betrokken in het omgevingsbeleid. We spreken dan van een 3D-ordeningsaanpak.

De provincie Zeeland wil samen met waterschap Scheldestromen en de vier grootste Zeeuwse gemeenten, Terneuzen, Vlissingen, Middelburg en Goes, de CoP een vervolg geven met een focus op specifieke stedelijke opgaven. Ook de andere 9 Zeeuwse gemeenten en Regionale Uitvoeringsdienst kunnen deelnemen.

Assessment kennisdoorwerking tijdelijke en staande organisaties (afgerond project)

GovernEUR heeft in samenwerking met de Antea Group aan een assessment gewerkt dat helpt de kennisdoorwerking tussen tijdelijke en staande organisaties te bevorderen. GovernEUR brengt daarbij specifieke kennis in rondom kennisdoorwerking en borgt de kwaliteit van het assessment. Samen met Antea probeert GovernEUR actief projecten in de markt te vinden om het assessment te kunnen doorontwikkelen.

Living lab Ruimtelijke Adaptatie Dordrecht (lopend project)

GovernEUR is samen met Deltares gevraagd deel te nemen aan het living lab Ruimtelijke Adaptatie Dordrecht. In dit living lab wil gemeente Dordrecht samen met waterschap Hollandse Delta en publieke, private en maatschappelijke partners, manieren ontwikkelen om meer klimaatbestendig te worden. De Erasmus Universiteit en Deltares hebben een aanpak ontwikkeld rond de pilot paradox: succesvolle pilots worden vaak niet opgeschaald, pilots die opschalen zijn vaak niet succesvol. In het living lab reflecteren en verbeteren GovernEUR, DPAS en Deltares het ontwerp en de uitvoering van het living lab vanuit het principe van de pilot paradox. [Download hier de flyer over de pilotparadox.](#)

Enquête herijking Deltaprogramma (afgerond project)

In het Deltaprogramma is in 2018 de zes-jaarlijkse herijking van start gegaan. In het kader van deze herijking, heeft de staf Deltacommissaris GovernEUR gevraagd de Deltacommunity mee te laten denken over de herijking. Hiervoor heeft GovernEUR een vragenlijst die in 2014 is uitgevoerd in het Deltaprogramma herhaald. Op basis hiervan zullen gesprekken plaatsvinden. In dit onderzoek wordt samengewerkt met hoogleraren vanuit DPAS.

Promotie onderzoek (lopend)

Vivian Visser werkt als promotieonderzoeker en adviseur bij GovernEUR en de vakgroep Sociologie & Bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Haar onderzoek en advies richt zich op burgerparticipatie en burgerinitiatieven binnen de Omgevingswet. Bijvoorbeeld hoe overheden burgers kunnen betrekken bij het opstellen van een Omgevingsvisie en hoe zij burgers kunnen uitnodigen initiatieven te ontplooiën. Ook gaat haar interesse uit naar het werken in 'geest van de Omgevingswet' alsmede de nieuwe rollen en verhoudingen tussen overheid en burgers die daarmee gepaard gaan. Door grondig wetenschappelijk onderzoek en advieswerk met elkaar te combineren, kan zij theorie en praktijk elkaar laten versterken; de praktijk adviseren op basis van de recentste theoretische inzichten en wetenschappelijke theorie ontwikkelen die er voor de praktijk toedoet.

Vooruitblik

Voor 2020 acquireert GovernEUR opnieuw actief zelf passende projecten. Daarnaast wordt zij in toenemende mate door opdrachtgevers benaderd met vragen om advies en onderzoek. Collega's vanuit de vakgroep spelen vragen door als zijzelf er geen capaciteit voor hebben. Tutoren krijgen in opdrachten de kans onderzoekservaring op te doen. En tot slot wil GovernEUR opnieuw tenminste één onderzoekslijn vanuit de vakgroep doorvertalen in diensten en producten voor de markt (zoals de Governance Capacity Assessment Tool).

Mike Duijn

Corniel van Leeuwen

Arwin van Buuren

GovernEUR
Erasmus

@. info@gouverneur.nl
www. www.gouverneur.nl

Jitske van Popering-Verkerk

Vivian Visser

Aike Janssen

